

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

**ΥΠΟΘΕΣΗ LUTANYUK (ΛΟΥΤΑΝΙΟΥΚ) κατά ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή υπ' αριθ.60362/13)**

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

25 Ιουνίου 2015

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική υπό τις προβλεπόμενες στο άρθρο 44 παρ.2 της Σύμβασης προϋποθέσεις. Ενδέχεται να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Lutanyuk (Λουτανιούκ) κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα με την ακόλουθη σύνθεση:

Isabelle Berro, Πρόεδρος

Khanlar Hajiyev,

Mirjana Lazarova Trajkovska,

Julia Laffranque,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Eriko Mose, Δικαστές,

και Soren Nielsen, Γραμματέας Τμήματος,

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 2 Ιουνίου 2015,

Εκδίδει την παρακάτω απόφαση, η οποία ελήφθη κατά την ως άνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères de la République Hellénique, Athènes

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens

1. Η υπόθεση εισήχθη με μια προσφυγή (υπ' αριθ.60362/13) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από ουκρανό υπήκοο, τον Κο Ivan Mikhaylovich Lutanyuk (Ιβάν Μικαΐλοβιτς Λουτανιούκ) («ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε στο Δικαστήριο την 4^η Σεπτεμβρίου 2013 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).
2. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, Κο Κ.Γεωργιάδη, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και Κα Β.Στρουμπούλη, Δικαστική Αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Αφού πληροφορήθηκε για το δικαίωμά της να συμμετάσχει στη διαδικασία (άρθρα 36 παρ.1 της Σύμβασης και 44 παρ.1 του Κανονισμού), η ουκρανική Κυβέρνηση δεν απάντησε.
3. Την 1^η Απριλίου 2014, η αιτίαση σχετικά με το άρθρο 3 της Σύμβασης κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση και η προσφυγή κηρύχθηκε απαράδεκτη ως προς τις υπόλοιπες.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο προσφεύγων γεννήθηκε το 1970 και κατοικεί σήμερα στην Ουκρανία.

A. Η σύλληψη και η κράτηση του προσφεύγοντα και η εκδοχή του σχετικά με τις συνθήκες κράτησής του

5. Ο προσφεύγων ήταν οδηγός σε πολωνική επιχείρηση, η οποία εκτελούσε διεθνείς μεταφορές.
6. Στις 10 Μαΐου 2011 συλλήφθηκε από την συνοριακή αστυνομία στο λιμάνι της Ηγουμενίτσας-ενώ επιβιβαζόταν με το φορτηγό του σε πλοίο-για το λόγο ότι μετέφερε 46 αφγανούς, πακιστανούς, ιρανούς και ιρακινούς υπηκόους, οι οποίοι είχαν εισέλθει παράνομα στο ελληνικό έδαφος.
7. Στις 13 Μαΐου 2011, ο προσφεύγων, κατηγορούμενος για παράνομη μεταφορά παράτυπων μεταναστών, τέθηκε υπό προσωρινή κράτηση στο Αστυνομικό Τμήμα Ηγουμενίτσας. Εκεί, κρατήθηκε έως τις 27 Μαΐου 2011

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères de la République Hellénique, Athènes

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens

σε κελί 9 τ.μ. μαζί με άλλα επτά άτομα, όλα καπνιστές. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι έχοντας προβλήματα στους βρόγχους έβηχε συνεχώς και λιποθύμησε πολλές φορές.

8. Στις 26 Μαΐου 2011, μετέχθη στις φυλακές Ιωαννίνων, σε θάλαμο 35 τ.μ., το οποίο στέγαζε τριάντα τέσσερα άτομα.

9. Στις 18 Μαΐου 2011, ζήτησε την απόλυσή του αλλά στις 9 Νοεμβρίου 2011, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Θεσπρωτίας απέρριψε το αίτημα.

10. Στις 8 Σεπτεμβρίου 2011, ο προσφεύγων μετέχθη στις φυλακές Κορυδαλλού και τοποθετήθηκε σε κελί 8 τ.μ. μαζί με άλλους τρεις κρατούμενους. Ο προσφεύγων διατείνεται ότι το κελί ήταν βρώμικο και ότι όλες του οι αιτήσεις εξέτασής του από γιατρό απορρίφθηκαν. Κρατήθηκε εκεί έως τις 29 Φεβρουαρίου 2012, και από τις 4 Απριλίου έως τις 26 Ιουνίου 2012. Μεταξύ της 1^{ης} Μαρτίου και της 2ας Απριλίου 2012, κρατήθηκε στις φυλακές Κέρκυρας.

11. Με απόφασή του της 5^{ης} Μαρτίου 2012, το Εφετείο Κέρκυρας, συνεδριάζοντας με σύνθεση τριών δικαστών, κήρυξε τον προσφεύγοντα ένοχο για τη μεταφορά παράτυπων μεταναστών, τον καταδίκασε σε ποινή κάθειρξης εκατόν σαράντα επτά μηνών, ποινή την οποία μετέτρεψε σε πρόστιμο 5 ευρώ ανά ημέρα κράτησης.

12. Μετά από έφεση του προσφεύγοντα στις 8 Οκτωβρίου 2013, το Εφετείο Κέρκυρας, συνεδριάζοντας με σύνθεση πέντε δικαστών, επιβεβαίωσε την πρωτόδικη ποινή, όρισε την εκτιτέα ποινή σε κάθειρξη δέκα ετών, την οποία μετέτρεψε σε πρόστιμο 5 ευρώ ανά ημέρα κράτησης.

13. Στις 28 Ιουνίου 2012, ο προσφεύγων μετέχθη στις φυλακές Κέρκυρας. Στην προσφυγή του, εξηγούσε ότι είχε τοποθετηθεί σε κελί 6,5 τ.μ. που στέγαζε τρεις, βλέπε ενίοτε τέσσερις κρατούμενους, και στο οποίο δεν υπήρχαν παρά μόνο δύο κρεβάτια. Οι κρατούμενοι έπρεπε να αγοράζουν με δικά τους χρήματα πόσιμο νερό και προϊόντα προσωπικής υγιεινής. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι χρειάστηκε να περιμένει δύο μήνες για να εξεταστεί από γιατρό και τέσσερις μήνες για να λάβει τα φάρμακα που τού συνταγογραφήθηκαν.

14. Ο προσφεύγων αφέθηκε ελεύθερος σε αδιευκρίνιστη ημερομηνία τον Σεπτέμβριο του 2014.

B. Παρεχόμενες από την Κυβέρνηση πληροφορίες επί των συνθηκών κράτησης του προσφεύγοντα

15. Η Κυβέρνηση προσκόμισε στο Δικαστήριο έγγραφα που κατάρτισαν οι ίδιοι οι Διευθυντές των Φυλακών, τα οποία περιγράφουν γενικώς τις συνθήκες κράτησης εκεί και περιέχουν επίσης ειδικές για τον προσφεύγοντα πληροφορίες.

1.Στις φυλακές Ιωαννίνων

16. Ο προσφεύγων κρατήθηκε στον υπ' αριθ.4 θάλαμο επιφάνειας 50 τ.μ. μαζί με περίπου 30 άλλους κρατούμενους. Το φυσικό φως και ο εξαερισμός στον θάλαμο εξασφαλίζονται από τέσσερα μεγάλα παράθυρα. Οι κρατούμενοι είχαν τη δυνατότητα να μένουν εκτός θαλάμου, είτε στην αυλή, είτε στο γυμναστήριο, είτε στη βιβλιοθήκη, από τις 7.30 π.μ. έως τις 12 π.μ. και από τις 3 μ.μ. έως το ηλιοβασίλεμα.

17. Την ημέρα άφιξής του στην φυλακή και την επόμενη, ο προσφεύγων, ο οποίος βρισκόταν ήδη υπό ιατρική αγωγή, εξετάστηκε από γιατρό, ο οποίος τού συνταγογράφησε φάρμακα για αλλεργικό άσθμα, αναπνευστική λοίμωξη και ψυχοσωματικούς πόνους. Στις 29 Ιουνίου 2011, μετήχθη στο Νοσοκομείο Ιωαννίνων όπου υποβλήθηκε σε καρδιολογική εξέταση, σε τσεκ απ και όπου τού συνέστησαν να κάνει τεστ κοπώσεως. Στις 28 Ιουλίου 2011, υποβλήθηκε σε πνευμονολογική εξέταση και άλλες εξετάσεις και τού συνεστήθη η λήψη αντιβιοτικών.

2.Στις φυλακές Κορυδαλλού

18. Ο προσφεύγων κρατήθηκε στην πτέρυγα Α της φυλακής, στα κελιά Α72, Α47 και Α89. Οι αλλαγές κελιού οφείλονταν σε προβλήματα συγκατοίκησης. Όλα τα κελιά της πτέρυγας Α έχουν επιφάνεια 9,5 τ.μ., συμπεριλαμβανομένου του χώρου της τουαλέτας και του νιπτήρα, και στεγάζουν, λόγω του υπερπληθυσμού, τρεις με τέσσερις κρατούμενους. Τα

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères de la République Hellénique, Athènes

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens

κελιά θερμαίνονται με ένα σύστημα κεντρικής θέρμανσης, τουλάχιστον μιάμιση ώρα το πρωί και τουλάχιστον μιάμιση ώρα το βράδυ. Τα κελιά δεν διαθέτουν ζεστό νερό και εκείνα της πτέρυγας Α όπου κρατήθηκε ο προσφεύγων δεν διαθέτουν ντους. Οι κρατούμενοι χρησιμοποιούν δώδεκα κοινά ντους, τα οποία βρίσκονται στο υπόγειο της πτέρυγας και τα οποία παρέχουν 2 000 λίτρα ζεστό νερό την ημέρα.

19. Κάθε πτέρυγα διαθέτει μία μεγάλη αυλή στην οποία οι κρατούμενοι έχουν πρόσβαση από τις 8 π.μ. έως τις 12 π.μ. και από τις 3 μ.μ. έως μισή ώρα πριν το ηλιοβασίλεμα.

20. Κατά τη διάρκεια της κράτησής του, ο προσφεύγων δεν εργάστηκε στην φυλακή και δεν συμμετείχε σε κανένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

21. Το έγγραφο που κατάρτισε η φυλακή αναγνωρίζει το χρόνιο πρόβλημα υπερπληθυσμού το οποίο αντιμετωπίζει και διευκρινίζει ότι κατά την περίοδο που ο προσφεύγων βρισκόταν εκεί ο αριθμός των κρατουμένων κυμαινόταν μεταξύ 2 095 και 2 343 άτομα για χωρητικότητα 1 300 περίπου.

3. Στις φυλακές της Κέρκυρας

22. Η μέγιστη επίσημη χωρητικότητα της φυλακής είναι 250 άτομα ενώ, κατά την περίοδο παραμονής εκεί του προσφεύγοντα, δεχόταν 300 κρατούμενους. Ο προσφεύγων τοποθετήθηκε στην πτέρυγα Η, σε κελί 5,5 τ.μ. Το κελί περιείχε ένα τραπέζι, δύο καρέκλες και μία τηλεόραση. Υπήρχαν επίσης μία τουαλέτα, ένα ντους και ένα λουτρό σε πρόσθετο χώρο 2,5 τ.μ. Ο προσφεύγων μοιραζόταν το κελί με έναν ή δύο κρατούμενους, δήλωση η οποία δεν αμφισβητήθηκε από τον προσφεύγοντα. Οι κρατούμενοι μπορούσαν, από τις 8 έως τις 12 π.μ., να βγαίνουν βόλτα ή να γυμνάζονται στην αυλή της φυλακής (400 τ.μ.) και από τις 3 έως τις 8 μ.μ να μένουν στην είσοδο της πτέρυγάς τους.

23. Ο προσφεύγων μεταφέρθηκε δύο φορές στο Νοσοκομείο της Κέρκυρας λόγω προβλημάτων όρασης και οσφουαλγιών. Εργάστηκε επίσης μέσα στην φυλακή για περίοδο 136 ημερών.

II. ΟΙΚΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères de la République Hellénique, Athènes

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens

24. Για το οικείο εσωτερικό δίκαιο και την πρακτική, βλέπε απόφαση «Κανάκης κατά Ελλάδας» (αρ.2) (αριθ.40146/11, παρ.62-67, 12 Δεκ.2013).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΙΣΧΥΡΙΖΟΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

25. Ο προσφεύγων παραπονείται για τις συνθήκες κράτησής του στο Αστυνομικό Τμήμα Ηγουμενίτσας και στις φυλακές Ιωαννίνων, Κορυδαλλού και Κέρκυρας. Επικαλείται παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, η διατύπωση του οποίου έχει ως εξής:

«Κανένας δεν επιτρέπεται να υποβάλλεται σε βασανισμούς, ούτε σε ποινές ή μεταχείριση απάνθρωπες ή εξευτελιστικές»

A. Επί των προϋποθέσεων παραδεκτού

26. Κατά πρώτο λόγο, η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή ως απαράδεκτη διότι ο προσφεύγων δεν συμμορφώθηκε προς το άρθρο 36 παρ.1, 2 και 4 του Κανονισμού, το οποίο ορίζει ότι από την κοινοποίηση της προσφυγής του, ο προσφεύγων πρέπει να εκπροσωπείται από δικηγόρο ή να ζητά και να λαμβάνει ειδική άδεια του Προέδρου για να υπερασπιστεί ο ίδιος τον εαυτό του.

27. Κατά δεύτερο λόγο, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί λόγω μη τήρησης της εξάμηνης προθεσμίας: η περίοδος μεταξύ της 13^{ης} Μαΐου 2011 και της 26^{ης} Ιουνίου 2012 κατά την οποία ο προσφεύγων κρατήθηκε στο Αστυνομικό Τμήμα Ηγουμενίτσας, στις φυλακές των Ιωαννίνων και του Κορυδαλλού, αλλά και στις φυλακές της Κέρκυρας μεταξύ της 1^{ης} Μαρτίου και της 2ας Απριλίου 2012, βρίσκεται εκτός της εξάμηνης προθεσμίας αφού ο προσφεύγων προσέφυγε στο δικαστήριο στις 4 Σεπτεμβρίου 2013. Η Κυβέρνηση τονίζει, επιπλέον, ότι αυτή η περίοδος δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ως μία συνεχιζόμενη κατάσταση διότι οι συνθήκες κράτησης αλλάζουν από τη μία φυλακή στην άλλη και επίσης όταν ένας κρατούμενος μεταφέρεται από Αστυνομικό Τμήμα σε φυλακή.

28. Κατά τρίτο λόγο, η Κυβέρνηση προβάλλει την ένσταση της μη εξάντλησης των εσωτερικών ενδίκων μέσων: αφενός, ο προσφεύγων δεν κατέθεσε αίτηση αποζημίωσης βάσει του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα, σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 παρ.1 και 7 παρ.2 του Συντάγματος, 3 της Σύμβασης και τα οικεία άρθρα του Σωφρονιστικού Κώδικα, αφετέρου, δεν παραπονέθηκε στο Συμβούλιο της Φυλακής της Κέρκυρας σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ.2 του Σωφρονιστικού Κώδικα, ούτε στον Εισαγγελέα-Επόπτη της φυλακής αυτής.

29. Ο προσφεύγων δεν διατυπώνει παρατηρήσεις επί των ενστάσεων αυτών της Κυβέρνησης.

30. Σε ό,τι αφορά στην πρώτη ένσταση, το Δικαστήριο επισημαίνει κατ'αρχήν ότι το άρθρο 36 του Κανονισμού δεν προβλέπει ως ποινή το απαράδεκτο της προσφυγής σε περίπτωση που ο προσφεύγων αμέλησε να διορίσει δικηγόρο ή να λάβει την προβλεπόμενη από το άρθρο 36 παρ.2 άδεια του Προέδρου. Επιπροσθέτως, σημειώνει ότι ύστερα από την κοινοποίηση της προσφυγής έλαβε χώρα απόπειρα συμβιβαστικής επίλυσης της υπόθεσης μεταξύ των διαδίκων, την οποία αρνήθηκε τελικώς ο προσφεύγων και ότι οι παρατηρήσεις αυτού προς απάντηση σε εκείνες της Κυβέρνησης συνίσταντο στην προσκόμιση κάποιων φωτογραφιών της φυλακής της Κέρκυρας όπου αυτός ήταν κρατούμενος. Λαμβανομένων υπόψη της φύσης της υπόθεσης, της παγιωμένης νομολογίας του Δικαστηρίου σε σχετικές υποθέσεις και των πληροφοριών που παρείχε ο προσφεύγων με την προσφυγή του, το Δικαστήριο εκτιμά ότι το γεγονός ότι δεν εκπροσωπείται από Δικηγόρο δεν το εμποδίζει να εξετάσει την παρούσα προσφυγή. Επομένως, το Δικαστήριο απορρίπτει την εν λόγω ένσταση.

31. Ως προς την δεύτερη ένσταση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η κράτηση του προσφεύγοντα στις φυλακές του Κορυδαλλού έλαβε τέλος στις 26 Ιουνίου 2012 ενώ η προσφυγή εισήχθη ενώπιόν του στις 4 Σεπτεμβρίου 2013, ήτοι εκτός της προβλεπόμενης από το άρθρο 35 παρ.1 της Σύμβασης εξάμηνης προθεσμίας. Καμία ιδιαίτερη περίπτωση δεν τού επιτρέπει να θεωρήσει ότι η κράτηση του προσφεύγοντα στο Αστυνομικό Τμήμα Ηγουμενίτσας (στο οποίο άλλωστε έμεινε μόνο δεκατρείς ημέρες) και στις

φυλακές Ιωαννίνων και Κορυδαλλού και η μεταγενέστερη κράτηση του στις φυλακές της Κέρκυρας αποτελούν μία «συνεχιζόμενη κατάσταση» που να δικαιολογεί την εξέταση του συνόλου της περιόδου κράτησης για την οποία παραπονείται ο προσφεύγων. Ακόμη και αν ήθελε υποθεθεί ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντα στις φυλακές Ιωαννίνων και Κορυδαλλού μπορούν να θεωρηθούν ως παρόμοιες σε μεγάλο βαθμό με εκείνες που επικρατούσαν στην Κέρκυρα, η κράτηση στην φυλακή αυτή αποτελεί σαφή διακοπή σε σχέση με την κατάσταση του εγκλεισμού του προσφεύγοντα, μόνο και μόνο λόγω του γεγονότος ότι ο προσφεύγων εργάστηκε εκεί επί 136 ημέρες (βλ. mutatis mutandis, «Κανάκης κατά Ελλάδος» (αρ.2), ανωτέρω, παρ.91-92, 12 Δεκ.2013).

32. Συνεπάγεται ότι η προσφυγή, σε ό,τι αφορά στις συνθήκες κράτησης πριν τη μεταφορά του στην Κέρκυρα, πρέπει να απορριφθεί λόγω της μη τήρησης της εξάμηνης προθεσμίας, κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 παρ.1 και 4 της Σύμβασης.

33. Αναφορικά με την ένσταση της μη εξάντλησης των εσωτερικών ενδίκων μέσων, το Δικαστήριο μνημονεύει ότι είχε πολλές φορές την ευκαιρία να αποφανθεί επί της εισαγωγής ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων αγωγής βασιζόμενης στο άρθρο 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα και παραπέμπει στην σχετική της νομολογία (βλ., μεταξύ πολλών άλλων, «Κανάκης κατά Ελλάδος» (αριθ.2), ανωτέρω, παρ.87-88, και «Νικόλαος Αθανασίου και λοιποί» αριθ.36546/10, παρ.64-71, 23 Οκτ.2014). Το Δικαστήριο υπογραμμίζει εκ νέου ότι η υποχρέωση εξάντλησης εκτιμάται κατά κανόνα κατά την ημερομηνία κατάθεσης της προσφυγής ενώπιόν του («Baumann κατά Γαλλίας», αριθ.33592/96, παρ.47, ΕΔΔΑ 2001-V).

34. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο τονίζει ότι κατά τον χρόνο που επιλήφθηκε της υπόθεσης, ο προσφεύγων κρατείτο στην φυλακή της Κέρκυρας. Επομένως η αγωγή αποζημίωσης βάσει του άρθρου 105 του εισαγωγικού νόμου του Αστικού Κώδικα δεν μπορεί, σε ό,τι το αφορά, να θεωρηθεί ως ουσιαστική για την εξάντληση των ενδίκων μέσων διότι η αγωγή αυτή δεν έχει προληπτικό χαρακτήρα με την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου. Επίσης, η προσφυγή στο Συμβούλιο της Φυλακής, η οποία

προβλέπεται στο άρθρο 6 παρ.2 του Σωφρονιστικού Κώδικα δεν φτάνει, ως προς το Δικαστήριο, για να επανορθώσει την καταγγελλόμενη κατάσταση, ιδίως όταν ο προσφεύγων δεν παραπονείται μόνο για την προσωπική του κατάσταση αλλά ισχυρίζεται ότι θίγεται προσωπικά από τις συνθήκες που επικρατούν μέσα στην φυλακή («Νησιώτης κατά Ελλάδος», αριθ.34704/08, παρ.29, 10 Φεβρουαρίου 2012, «Σαμαράς και λοιποί κατά Ελλάδος», αρ.11463/09, παρ.48, 28 Φεβρουαρίου 2012, «Lica κατά Ελλάδος» αριθ.74279/10, παρ.38, 17 Ιουλίου 2012).

35. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο απορρίπτει την ένσταση της Κυβέρνησης σχετικά με τη μη εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων σε ό,τι αφορά στις συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντα στις φυλακές της Κέρκυρας. Διαπιστώνει επίσης ότι η προσφυγή δεν είναι, σε σχέση με αυτό, προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 παρ.3^α) της Σύμβασης και ότι δεν προσκρούει εξάλλου σε κανένα άλλο λόγο απαραδέκτου. Την κηρύσσει λοιπόν παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

36. Η Κυβέρνηση αναφέρεται στις πληροφορίες που παρείχε επί των συνθηκών κράτησης του προσφεύγοντα. Ισχυρίζεται ότι αυτές, ακόμη και αν δεν ήταν πλήρως ικανοποιητικές, λόγω κυρίως του υπερπληθυσμού και του προσωπικού χώρου τον οποίο διέθετε, δεν υπερβαίνουν το όριο βαρύτητας που απαιτείται για να χαρακτηριστούν απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση.

37. Ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι έπρεπε να αγοράζει ο ίδιος προϊόντα σωματικής υγιεινής και ότι όλα τα κελιά στα οποία κρατήθηκε στέγαζαν τέσσερις αντί για δύο κρατούμενους. Επίσης, προσκομίζει φωτογραφίες των κελιών, χωρίς ωστόσο να διευκρινίζει σε ποια φυλακή τραβήχτηκαν.

38. Σε ό,τι αφορά στις υλικές συνθήκες κράτησης και ιδίως στον υπερπληθυσμό μέσα στις φυλακές, το Δικαστήριο παραπέμπει στις αρχές που προκύπτουν από τη νομολογία του, όπως τις υπενθύμισε πρόσφατα στις αποφάσεις του «Ananyev και λοιποί» (ανωτέρω, παρ.139 με 159) και «Τζαμάλης και λοιποί κατά Ελλάδος» (αρ.15894/09, παρ.38-40, 4 Δεκ.2012).

Υπενθυμίζει επίσης ότι όταν ο υπερπληθυσμός στις φυλακές φτάσει κάποιο επίπεδο, η έλλειψη χώρου σε σωφρονιστικό κατάστημα μπορεί να αποτελέσει το κεντρικό στοιχείο που πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση της συμφωνίας μίας δεδομένης κατάστασης προς το άρθρο 3 της Σύμβασης (βλ. προς την κατεύθυνση αυτή, «Karalevicius κατά Λιθουανίας», αρ..53254/99, 7 Απρ.2005).

39. Αναφορικά ειδικότερα με τον τελευταίο αυτό παράγοντα, το Δικαστήριο τονίζει ότι όταν βρέθηκε αντιμέτωπο με περιπτώσεις κατάφωρου υπερπληθυσμού, έκρινε ότι το στοιχείο αυτό, από μόνο του, μπορούσε να επαρκεί για να οδηγηθεί στο συμπέρασμα της παραβίασης του άρθρου 3 της Σύμβασης. Κατά γενικό κανόνα, επρόκειτο για περιπτώσεις όπου ο προσωπικός χώρος που χορηγείτο σε προσφεύγοντα ήταν μικρότερος των 3 τ.μ. («Kantjyren κατά Ρωσίας, αρ.37213/02, παρ.50-51, 21 Ιουν.2007, «Andreï Frolov κατά Ρωσίας, αριθ.205/02, παρ.47-49, 29 Μαρτίου 2007, «Kadikis κατά Λετονίας», αριθ. 62393/00, παρ.55, 4 Μαΐου 2006, «Melnik κατά Ουκρανίας», αριθ. 72286/01, παρ.102, 28 Μαρτίου 2006 και, a contrario «Mursic κατά Κροατίας», αριθ. 7334/13, 12 Μαρτίου 2015). Αντίθετα, όταν η έλλειψη χώρου δεν ήταν τόσο κατάφωρη, το Δικαστήριο συνεκτίμησε άλλες πτυχές σχετικά με τις υλικές συνθήκες κράτησης για να εκτιμήσει την συμφωνία μίας δεδομένης κατάστασης με το άρθρο 3 της Σύμβασης. Έτσι, ακόμη και στις περιπτώσεις όπου ένας προσφεύγων διέθετε μέσα σε κελί μεγαλύτερο προσωπικό χώρο, μεταξύ 3 και 4 τ.μ., το Δικαστήριο κατέληξε εντούτοις στην παραβίαση του άρθρου 3, λαμβάνοντας υπόψη του την στενότητα σε συνδυασμό με, π.χ., την αποδεδειγμένη έλλειψη κατάλληλου εξαερισμού και φωτισμού («Vlassov κατά Ρωσίας», αρ.78146/01, παρ.84, 12 Ιουν.2008, «Babouchkine κατά Ρωσίας», αριθ.67253/01, παρ.44, 18 Οκτ.2007, «Trepachkine κατά Ρωσίας», αριθ.36898/03, παρ.94, 19 Ιουλ.2007, και «Peers κατά Ελλάδος», αριθ.28524/95, παρ.70-72, ΕΔΔΑ 2001-III).

40. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρείχε η Κυβέρνηση, ο προσφεύγων κρατήθηκε στην φυλακή της Κέρκυρας από τις 28 Ιουνίου 2012 έως τον Σεπτέμβριο του 2014, ήτοι για δύο χρόνια και δύο

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères de la République Hellénique, Athènes

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens

μήνες περίπου. Σύμφωνα με το έγγραφο που εξέδωσε ο Διευθυντής της Φυλακής, ο προσφεύγων παρέμεινε σε κελί 5,5 τ.μ., το οποίο μοιραζόταν με άλλον έναν ή δύο κρατούμενους, δήλωση η οποία δεν αμφισβητήθηκε από τον προσφεύγοντα (παράγραφος 22 ανωτέρω). Ούτε η Κυβέρνηση, ούτε ο Διευθυντής της Φυλακής διευκρινίζουν τις περιόδους κατά τις οποίες το κελί δεχόταν συνολικά δύο ή τρεις κρατούμενους. Όμως, κατά τα λεγόμενα της Κυβέρνησης, η φυλακή δεχόταν 300 κρατούμενους για μέγιστη χωρητικότητα 250. Είναι άρα πιθανό, κατά το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, ο προσφεύγων να κρατήθηκε μαζί με άλλα δύο άτομα και να μην διέθετε λοιπόν παρά προσωπικό χώρο 1,8 τ.μ. Επιπλέον, ακόμη και όταν υπήρχαν δυο άτομα, ο προσωπικός χώρος του καθενός δεν μπορούσε να υπερβαίνει τα 2,75 τ.μ. Σε αυτό προστίθεται το γεγονός ότι το κελί περιείχε ένα τραπέζι, δύο καρέκλες και μία τηλεόραση και ότι οι συνθήκες στέγασης δεν ήταν ικανοποιητικές από κάποιες άλλες απόψεις (παράγραφος 13 ανωτέρω) κατά τις δηλώσεις του προσφεύγοντος, οι οποίες δεν αμφισβητήθηκαν από την Κυβέρνηση.

41. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η Κυβέρνηση επικαλείται ότι οι κρατούμενοι μπορούσαν, από τις 8 έως τις 12 π.μ., να κάνουν βόλτες ή να κάνουν σωματική άσκηση στην αυλή της φυλακής και ότι από τις 3 έως τις 8 μ.μ, μπορούσαν να μένουν στην είσοδο της πτέρυγας τους. Εντούτοις, η Κυβέρνηση δεν διευκρινίζει ποια ήταν η επιφάνεια της εισόδου αυτής, ούτε αν αυτή προσέφερε επαρκή χώρο για να δεχτεί το σύνολο των κρατουμένων της πτέρυγας αυτής υπό συνθήκες τέτοιες που να μπορούν να μένουν εκεί κατά τη διάρκεια του απογεύματος χωρίς να είναι υποχρεωμένοι να επιστρέψουν στο κελί τους.

42. Τέλος, η περίοδος των 136 ημερών κατά την οποία ο προσφεύγων εργάστηκε μέσα στην φυλακή είναι σύντομη σε σχέση με ολόκληρη την περίοδο κράτησής του για να μπορέσει να μετριάσει αποφασιστικά τη δυσφορία που προκαλούσε η έλλειψη επαρκούς προσωπικού χώρου.

43. Σε ό,τι αφορά στην κατάσταση του γενικού υπερπληθυσμού στις φυλακές της Κέρκυρας όπου ο προσφεύγων παρέμεινε πάνω από δύο χρόνια, οι συνθήκες κράτησης που υπέστη αυτός υπερέβησαν, κατά τη γνώμη του

Δικαστηρίου, το όριο βαρύτητας που απαιτείται για την εφαρμογή του άρθρου 3.

44. Υπήρξε λοιπόν παραβίαση της διάταξης αυτής.

45. Το συμπέρασμα αυτό απαλλάσσει το Δικαστήριο από την αναλυτική εξέταση των υπόλοιπων πτυχών των συνθηκών κράτησης για τις οποίες παραπονείται ο προσφεύγων.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

46. Κατά το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

47. Ο προσφεύγων δεν κατέθεσε αίτηση δίκαιης ικανοποίησης. Επομένως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι δεν συντρέχει λόγος να του επιδικάσει ποσό για το λόγο αυτό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. Κηρύσσει την προσφυγή παραδεκτή ως προς την αιτίαση σχετικά με το άρθρο 3 της Σύμβασης αναφορικά με τις συνθήκες κράτησης στην φυλακή της Κέρκυρας και απαράδεκτη ως προς τις υπόλοιπες αιτιάσεις,
2. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 25 Ιουνίου 2015, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 παραγρ.2 και 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)
Soren Nielsen
Γραμματέας

(υπογραφή)
Isabelle Berro
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου πρωτοτύπου σε γαλλική γλώσσα.
Η Μεταφράστρια: Χρ.Παπαζαρκάδα

Μεταφραστική Υπηρεσία Υπουργείου Εξωτερικών, Αθήνα

Service des Traductions du Ministère des Affaires Etrangères de la République Hellénique, Athènes

Hellenic Republic, Ministry of Foreign Affairs, Translation Service, Athens

